

Hoge commissaris te Djakarta (Hirschfeld) aan minister van Uniezaken en Overzeese Rijksdelen (Van Maarseveen), 7 feb. 1950

Vier dezer had een bespreking plaats tussen Suparmo, Van Waardenburg en Gieben over Nieuw-Guinea vraagstukken, in het bijzonder het ambtenaren-vraagstuk, waarover laatstelijk mijn 111. De bespreking verliep in uiterst vriendschappelijke sfeer. De schuldvraag ten aanzien van de onstane moeilijkheden werd in het midden gelaten. Reeds dadelijk echter bleek principieel verschil van opvatting te bestaan ten aanzien van de nationaliteit dezer ambtenaren. Volgens de opvatting van de Republikeinse Regering zijn deze ambtenaren ingevolge overeenkomst betreffende toescheiding staatsburgers te beschouwen als Warga Negara, waarvoor zij zich beroept op de aan de voet dezer overeenkomst gestelde "aantekening". Uiteengezet werd, dat ingevolge dezelfde aantekening naar de opvatting van de Nederlandse Regering de inwoners van Nieuw-Guinea, hangende de beslissing over de status van dit gebied, het Nederlands onderdaanschap behouden. Alhoewel dit verschillende uitgangspunt aanzienlijke consequenties met zich brengt ten aanzien van de mate van eventuele bemoeienissen van de RIS-autoriteiten met dit vraagstuk en derhalve eerst dient te worden opgelost, was men het er over eens, dat de oplossing van de sociale kant van het probleem hierdoor niet zo mogen worden vertraagd. Volledige overeenstemming bestond over het feit, dat deze ambtenaren ingevolge artikel 4 van de overgangsovereenkomst thans van rechtswege beschouwd worden als ambtenaren in dienst van het gouvernement van Nieuw-Guinea, aangezien het gouvernement van Nieuw-Guinea als rechtsopvolger van de Regering van Indonesië voor dit gebied moest worden aangemerkt. Van Waardenburg verklaarde zich bereid om binnen het kader van het mogelijke en redelijke alles te doen om de ambtenaren sociaal te steunen. Verdere toezeggingen meende hij niet te kunnen doen alvorens persoonlijk de situatie ter plaatse te hebben opgenomen. Hij stelde voor na zich persoonlijk omtrent de stand van zaken te hebben georiënteerd de Hoge-Commissaris zo spoedig mogelijk in te lichten om tot regeling van dit vraagstuk te geraken. Inmiddels zou het primaire vraagstuk van de nationaliteit dadelijk tussen beide regeringen kunnen worden opgenomen. Informele nota terzake zal van RIS-zijde aan mij worden ingediend. Daarop kom ik nader terug.

Wat betreft het verzoek van Suparmo c.s. om een bezoek te mogen brengen aan Nieuw-Guinea, teneinde de ambtenaren voor te lichten en gerust te stellen, gaf Van Waardenburg in overweging hiermede te wachten, totdat een beslissing ten aanzien van het primaire vraagstuk van de nationaliteit zou zijn bereikt, aangezien anders de mogelijkheid niet uitgesloten mocht worden geacht dat hierdoor de verwarring slechts zou worden vergroot. Eerst nadat een gemeenschappelijk standpunt ten aanzien van dit vraagstuk zou zijn bereikt zou van een zodanig bezoek nuttig effect zijn te verwachten. Ook diende eerst klaarheid te bestaan ten aanzien van de oorzaken van de gerezen moeilijkheden. Met deze opvatting bleek na enig heen en weer gepraat ook Suparmo zich te kunnen verenigen. Communiqué Suparmo bedoeld in Uw 80 is niet overeenkomstig de door ons ondershands geleverde tekst uitgevallen. Van RIS-zijde had men daar niet aangedurfd, volgens zeggen omdat de positie van de RIS, geen gezagsdraagster zijnde, uitvaardiging van een zodanig communiqué bezwaarlijk maakte, doch in waarheid omdat men inzake de nationaliteitskwestie standpunt wilde voorbehouden. Nog enkele andere punten werden besproken als transfer van gelden en toelating van werkkrachten. Ten aanzien van het eerste punt werd geen concrete conclusie bereikt, terwijl ten aanzien van laatstgenoemd vraagstuk beide partijen van oordeel bleken, dat aan de werving en toelating van arbeidskrachten geen hinderpalen in de weg dienen te worden gelegd.

Na het vertrek van Van Waardenburg naar Hollandia deed Suparmo mijn tussenkomst inroepen voor een verzoek aan Van Waardenburg om Suparmo toch toe te staan reeds dadelijk Nieuw-Guinea te bezoeken. Uit recente reacties in politieke kringen namelijk gebleken, dat over

deze kwestie felle aanvallen op de RIS-Regering bij de opening van het parlement op 15 dezer zouden worden gericht, waarbij mogelijk zelfs represailles ten aanzien van Nederlandse ambtenaren zouden worden geëist. Ten einde de oppositie de wind uit de zeilen te nemen meende Suparmo een spectaculaire bemoeienis van de RIS-Regering met deze aangelegenheid niet langer te mogen uitstellen en was hij voornemens een bezoek aan Makassar en Ambon te brengen, waarna hij rechtstreeks wilde doorreizen naar Hollandia, waar hij 24 uur als gast van Van Waardenburg en voor besprekingen met deze wilde verblijven. Ik heb dat verzoek gisteren aan Van Waardenburg doorgegeven onder bekendstelling dat de motivering van dit verzoek mij niet ongegrond leek, doch dat inwilliging uiteraard afhankelijk zou zijn van Van Waardenburg en diens feitelijke bevindingen ter plaatse.

Ik zou nogmaals willen herhalen, dat de besprekingen in de meest vriendschappelijke sfeer werden ingevoerd, waarbij partijen voor elkanders standpunt alle waardering betoonden. In verband hiermede acht ik ook de toon van het persbericht in Uw 80 wat te scherp, aangezien hierdoor de goede verstandhouding bij besprekingen op het hoogste niveau over deze aangelegenheid zou kunnen worden geschaad.